

Biskop Atle Sommerfeldt:

Preken Ungdommens Kirkemøte 2019:

”Kristus har makten i all evighet”

Hurdal kirke – 6.oktober 2019 – 17.søndag i treenighetstiden

Esek 37,1-5 // Fil 1,20-26 (prekentekest) // Mark 5,35-43

En av de mest utfordrende forberedelsene jeg gjør til visitaser er å gå gjennom lokalsamfunnets Ungdataundersøkelse og folkehelsebarometer. De avdekker mye positivt og gledelig. Men også store utfordringer. Ungdataundersøkelsen viser at nesten hver femte elev i ungdomsskole og videregående skole melder om en livsfølelse med «depressive symptomer». Det betyr å ha følt håpløshet med tanke på fremtiden, mye bekymringer om mange ting og søvnproblemer. Andelen øker med alderen. I tredje klasse i videregående melder 1/3 av jentene om slike symptomer, dobbelt så mange som i åttende klasse. Det er flere i 2018 enn tidligere, om lag 1/3, som ikke forventer et langt og lykkelig liv.

Framtidsutsiktene har i tidligere generasjoner vært langt mørkere enn de er for ungdom i dagens Norge. For de som bor i flyktningeleirer, kjemper mot effekten av klimaendringene og de 500 millionene under 18 år som prøver å skaffe seg et utkomme i de store slumkvarterene i verdens storbyer, er framtidsutsiktene langt mer usikre enn hos oss.

Norske ungdommer er langt fra å være en samling tørre ben som all livskraft er skrapet ut av, slik Esekiels visjon forteller om. Men Ungdataundersøkelsen forteller at også i Norge er det mange ungdom som i perioder og i øyeblikk opplever de tørre bens maktesløshet og fortvilelse.

«Fortvilelsens trekant» har tre hjørner. Det er ene hjørnet er dødens og dødskreftenes hjørne, det andre ondskapens og undertrykkelsens, og det tredje syndens og egoismens hjørne. Hjørnenes konkrete virkelighet er forskjellig fra person til person og mellom ulike steder, tider og generasjoner. Men denne «fortvilelsens trekant» er en menneskehetens grunnerfaring, i den samles ikke bare ungdom, men vår alles depressive og mørke erfaringer og følelser.

Denne «fortvilelsens trekant» leder til menneskehetens lengsel etter en annen virkelighet, et annet tid, et annet sted. Mennesker har til alle tider og alle steder lengtet etter en virkelighet der fortvilelsens trekant er erstattet med kjærlighetens trekant. I kjærlighetens trekanten er det et hjørne der det ikke lenger finnes fortvilelsens tårer, i det andre hjørne hersker gjensidig barmhjertighet og i det tredje hjørne er døden overvunnet. Det er den virkeligheten vi i vår tradisjon kaller himmelen, riket der den treenige Gud - Fader, Sønn og Hellig ånd – er bundet sammen av gjensidig kjærlighet, har makten og gir livskraft og livsmot nå og i all evighet.

Tenk dere, om vi kunne få erfare glimt av en slik virkelighet i vår verden og våre liv? Lengselen blir en bønn med ord, sukk eller stille fortvilelse. Heldigvis gjenfinner vi dem i bønnen Jesus lærte oss: La dette riket komme til oss slik at den treenige Guds kjærlighetsvilje skjer på jorden slik som den gjør i himmelen. Eller i kortform Den norske kirkes visjon: «Mer himmel på jord!»

Situasjonen for Paulus var ganske krevende da han skrev brevet under fangenskapet i Roma til sine gode venner i Fillippi. Fremtiden hans var i beste fall usikker. Og han tok feil. Han kom aldri tilbake til Fillippi. Noen få år etter at han skrev brevet ble han halshogget av keiser Nero.

Paulus var avhengig av hjelp med mat og livsnødvendigheter utenfra, slik de fleste fanger i verden også er i vår tid. Forsamlingen i Fillippi hadde bidratt trofast. Fillippi var en romersk garnisonsby i knutepunktet mellom vest og øst og hadde helt sikkert medlemmer også fra den romerske eliten. Leser vi hele brevet, merker vi hvor mye det har betydd for Paulus at de har bedt for ham, hjulpet han praktisk og ledsaget ham på forskjellige måter, kanskje til og med brukt sine innflytelsesrike medlemmer til å lette vilkårene i fengslet for ham. Til oss kommuniserer brevet Paulus sin takknemlighet for at de har gitt ham glimt av himmelens virkelighet i en mørk tilværelse.

Det er forståelig at den fengslede Paulus vil se døden som en vinning. Han skriver dette brevet mindre enn 30 år etter at Jesus - til hans tilfredshet - ble korsfestet i Jerusalem. Da var han i begynnelsen av 20-årene. Det var ikke lenge siden for Paulus. For mennesker på min alder er ikke 30 år lenge siden. Det er omtrent like lang tid siden som da Marianne og jeg ble oppringt i en lunsjpause i Gaborone i Botswana. Den ukjente mannen i telefonen ba oss komme til sykehuset i Molepolole, 60 km fra der vi bodde, for å se til en to måneder gammel baby. Babyens mor var død og familien hadde ingen som hadde mulighet til å sørge for at hun overlevde. Den reisen ble et avgjørende vendepunkt i vårt liv, vi adopterte babyen, ga henne navnet Maria Mpho - Guds gave - og livene våre ble helt forandret. I dag er babyen nesten 28 år og fødte vårt barnebarn, Hermine, for snart 11 måneder siden.

Den livsforandrende erfaringen Paulus gjorde snaue 30 år før brevet til Fillippi, var å møte den korsfestede, som han forfulgte, som oppstanden. Det skjedde utenfor storbyen Damaskus. Sammen med Jesu nærmeste etterfølgere og flere hundre andre som hadde sett Jesus som oppstanden, var han blitt overbevist om at Jesus hadde maktet å seire over døden. Ikke bare det, Jesus ville dele denne seieren med ham og alle folkeslag.

Helt fra den første tiden har skeptikere hevdet at fortellingen om den tomme graven og møtene med den oppstandne og seirende Jesus enten var en svindel, en selvforført illusjon eller at Jesus egentlig ikke var død. Det eneste forbausende når vi hører ulike varianter av dette også i vår tid fra både den ene og den andre, er at de som fremfører disse hypotesene faktisk tror at det er nye oppdagelser eller erkjennelser.

Ingen skal si til Marianne og meg at vår fortelling om møtet med babyen i Molepolole ikke er foran forankret i en konkret begivenhet. Like virkelig som Marianne og mitt møte med babyen som forandret livet vårt, var Paulus og hans kolleger møte med den oppstandne og seirende Jesus. Det møtet gjorde at Paulus opplevde en konkret og historisk begivenhet som overbeviste ham og de andre om at Jesus hadde makt til å overvinne døden, ondskaper og synden – og slik bryte fortvilelsens trekant. Det var en sannheten de ville fortelle, og fortellingen overbeviste mennesker i hele Romerike og de var villig å dø for den. De husket selvfølgelig en slik begivenhet i 30 år. Den ga den fengslede Paulus i Roma trygghet for at den forventede døden var inngangen til evig liv hos Guds kjærlighet.

Men Paulus sine venner i Fillippi levde i beste velgående. De trengte ikke bare å høre at den endelige døden er overvunnet. De trengte å få livskraft til å leve hverdagslivene sine i Fillippi.

Den oppstandne Kristus gjør døden til en vinning, men i enda større grad gir den oppstandne livskraft til livet før døden. Jesus viser oss at Gud holder på og hele tiden kjemper mot ondskap og synd, undertrykkelse og egoisme i vår verden. Jesus beseiret ikke døden for å kunne nyte sitt otium i himmelen. Han beseiret døden, ondskaper og synden for vår skyld, for å gi oss tillit til at Gud holder på for oss. Gud kjemper med oss når vi baler rundt i fortvilelsen trekant. Den oppstandne vil gi oss livskraft til å leve et håpets fellesskap med kraft fra kjærlighetens trekant.

Dette er kirkens sendelse, kirkens misjon i verden: Å gi mennesker mer av himmelen på jord. Vi er sendt til verden som nestekjærlighetens budbærere. Vi er kalt til å gjøre som forsamlingen i Fillippi: å be med alle, gi praktisk støtte til og vise solidaritet med marginaliserte og sårede, og tale undertrykte og forfulgte sak til maktene og myndighetene.

Vi er som kirke sendt til verden for å fortelle at Gud holder på for oss, hjelper mennesker til å se at Den hellige Ånd blåser liv i fortvilede og tørre ben. Vi skal ledsage mennesker til livets kilde som vi har til fått til forvaltning: Livets vann i dåpens handling, fellesskapet mellom levende og døde i festmåltidet med brød og vin, og fortellingen overlevert til oss gjennom snart 2000 år om at Gud er kjærlighet. Gud har ikke latt oss være alene, men kjemper med oss og alle mennesker hver eneste dag. Det er ikke et budskap som benekter fortvilelsens trekant, men bringer himmelens kjærlighetstrekant inn i alle slags mennesker og folk. Det er et bærekraftig budskap til unge mennesker som strever og sliter også i Norge i 2019.

Da kan vi i tillit tørre å avslutte alle våre bønner slik Jesus lærte oss: «For riket er ditt, makten og æren, i all evighet. Amen».

